

27. marts 2020

84.000 EKSPORTARBEJDSPLADSER I FARE PGA. CORONAKRISEN

Analyse udarbejdet af
Seniorøkonom Jens Hjarsbech

Partnerskab for Bæredygtig Globalisering

Axcelfuture, Lundbeckfonden, Carlsbergfondet, Landbrug & Fødevarer, Danske Rederier og DSV A/S

AXCELFUTURE
ERHVERVSLIVETS TÆNKETANK

HOVEDPUNKTER

- Danmark er som en lille åben økonomi dybt afhængig af den globale økonomi, og knap halvdelen af den private beskæftigelse er involveret i eksporten, svarende til 866.000 jobs.
- Coronakrisen vil give et hårdt slag til den globale økonomi. Sammenligner vi med finanskrisen, så er det ikke urealistisk, at den globale handel med varer og tjenester vil falde med 10 pct.
- Sker det, vil det betyde, at der forsvinder 84.000 eksportarbejdspladser i Danmark.
- Tager vi i betragtning, at krisen også rammer den indenlandske serviceøkonomi med voldsom kraft, er det ikke urealistisk, at vi ser en fordobling af arbejdsløsheden på kort sigt. Hvor længe denne høje ledighed varer ved afhænger af krisens længde og effekterne af hjælpepakkerne, herunder lønkompensationsordningen.

INDLEDNING

Coronakrisen sætter voldsomme spor i dansk og global økonomi. Axcelfuture har tidligere vurderet, at nedlukningen af oplevelsesindustrien og dele af detailhandlen betyder tabt omsætning for op imod 90 mia. kr., afhængig af krisens omfang og længde.¹

Men krisen er i stigende grad global i sin natur. Hvad der startede som en afgrænset krise i Kina har nu spredt sig til flere og flere lande. Verden over indføres der restriktioner på menneskers og virksomheders færden og ageren, der i sidste ende også vil sætte sine spor i danske virksomheder og dansk økonomi. I denne analyse ser vi på de potentielle effekter på dansk eksport og arbejdspladserne tilknyttet til eksporten.

Danske virksomheder indgår i de globale værdikæder, og en del af værdien af den danske eksport er skabt i udlandet. Det kan fx være halvfabrikata købt i Sverige, som indgår i produktionen af et produkt, der i sidste ende eksporteres til Tyskland. Eller tilkøbte tjenesteydelser som fx transporttjenester, kommunikation mv.

Coronakrisen påvirker de globale værdikæder på to måder:

- Når produktionsvirksomheder lukkes ned i forsøget på at bremse smitten, giver det et chok til udbuddet af de varer, der produceres på de fabrikker. Det giver samtidig en chok til efterspørgslen efter de input i produktionen, der bruges på de lukkede fabrikker.
- Men krisen vil uundgåeligt også gå over i en mere "normal" recession, hvor virksomheder og forbrugere kommer til at sænke deres efterspørgsel efter færdigvarer, fordi virksomheder lukker, og medarbejderne mister deres arbejde.

I analysen fokuserer vi på den danske værdiskabelse og de danske jobs, der er tilknyttet det endelige

¹ <https://axcelfuture.dk/s/Oplevelser-og-dele-af-detailhandlen-er-lukket-ned-her-er-de-forretningsmssige-konsekvenser.pdf>

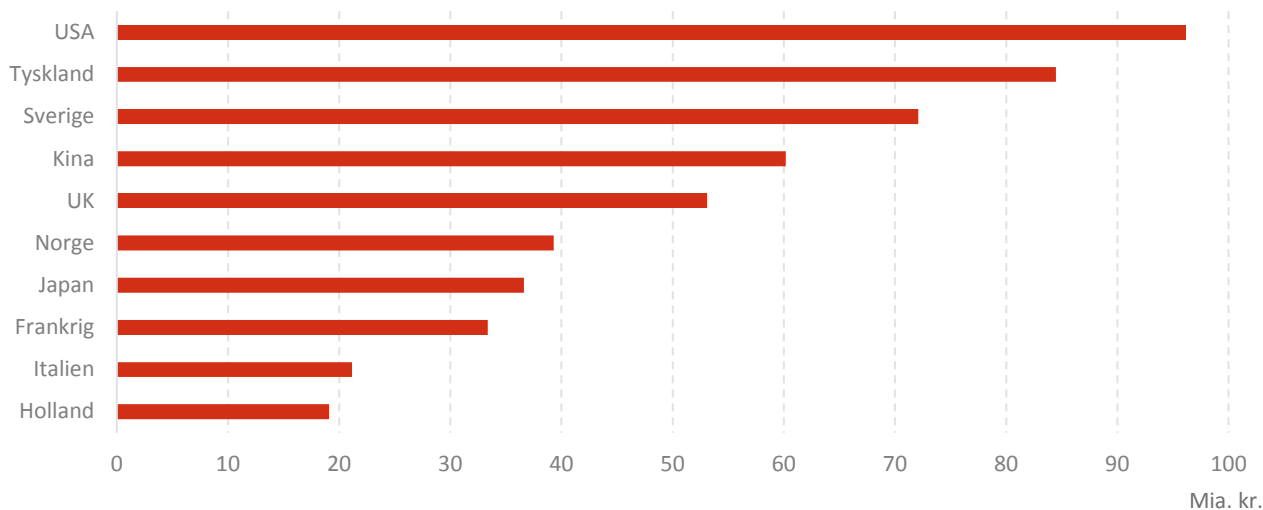
forbrug i verdens lande. Det er den effekt, der er tilknyttet faldet i efterspørgslen, der allerede er sket med nedlukning af mange virksomheder i mange lande, og som der uundgåeligt også vil være over flere måneder, hvor den globale økonomi stadig vil være ramt nedturen. Vi analyserer med andre ord ikke effekterne af udbudschokkene, da de også må forventes at være mere kortsigtede.

866.000 JOBS ER TILKNYTTET VORES EKSPORT

Danske virksomheder eksporterede for lige knap 1.300 mia. kr. varer og tjenester i 2019. 30 pct. af værdien af denne eksport er dog skabt i udlandet og de resterende 70 pct. i Danmark ifølge OECD's opgørelse af, hvordan hvert lands im- og eksport indgår i de globale værdikæder (se metodeboksen til sidst). Det betyder, at 917 mia. kr. af den danske eksport i 2019 var dansk værditilvækst.

Når vi opgør eksporten efter, hvor den i sidste ende bliver forbrugt, er USA vores vigtigste handelspartner, da 96 mia. kr. af vores eksport i sidste ende lander i USA, jf. figur 1, Dernæst kommer Tyskland med 84 mia. kr. og Sverige med 72 mia. kr.

FIGUR 1: DANSK VÆRDISKABELSE INDEHOLDT I DEN DANSKE EKSPORT EFTER ENDELIG FORBRUGSLAND

Kilde: OECD's TiVA-database og Danmarks Statistik.

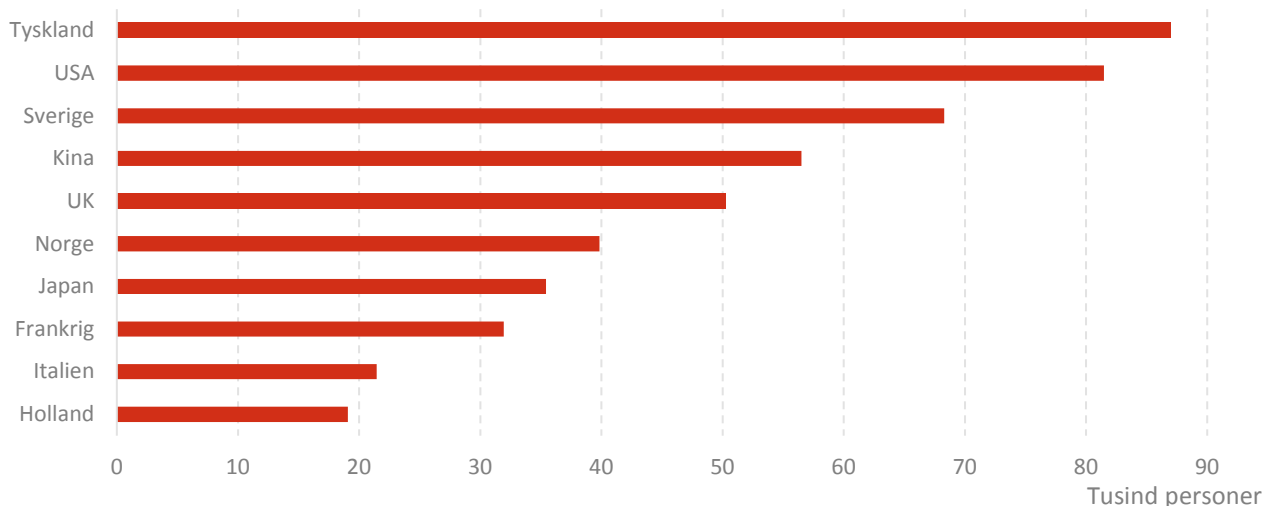
Note: Opgjort ved at kombinere OECD's opgørelse af fordelingen af de globale værdikæder for 2015 med betalingsbalancedata for Danmark for 2019.

Der er knyttet ca. 866.000 private jobs til eksporten, hvilket svarer til 43 pct. af den private beskæftigelse. Det drejer sig både om jobs, der er direkte involveret i eksport, og jobs, der afhænger af efterspørgslen i andre danske, eksportorienterede virksomheder.

Hvor mange jobs, der er tilknyttet eksporten til det enkelte land, afhænger af hvilke brancher, der eksporterer relativt meget eller lidt til det enkelte land. Der er derfor flest danske jobs tilknyttet

eksporten til Tyskland med 87.000 arbejdspladser, jf. figur 2, selvom USA er det vigtigste marked målt på eksportværdi. Der er tilknyttet 81.500 arbejdspladser til eksporten til USA og 68.300 til eksporten til Sverige.

FIGUR 2: DANSK BESKÆFTIGELSE TILKNYTTET DANSK EKSPORT EFTER ENDELIGT FORBRUGSLAND

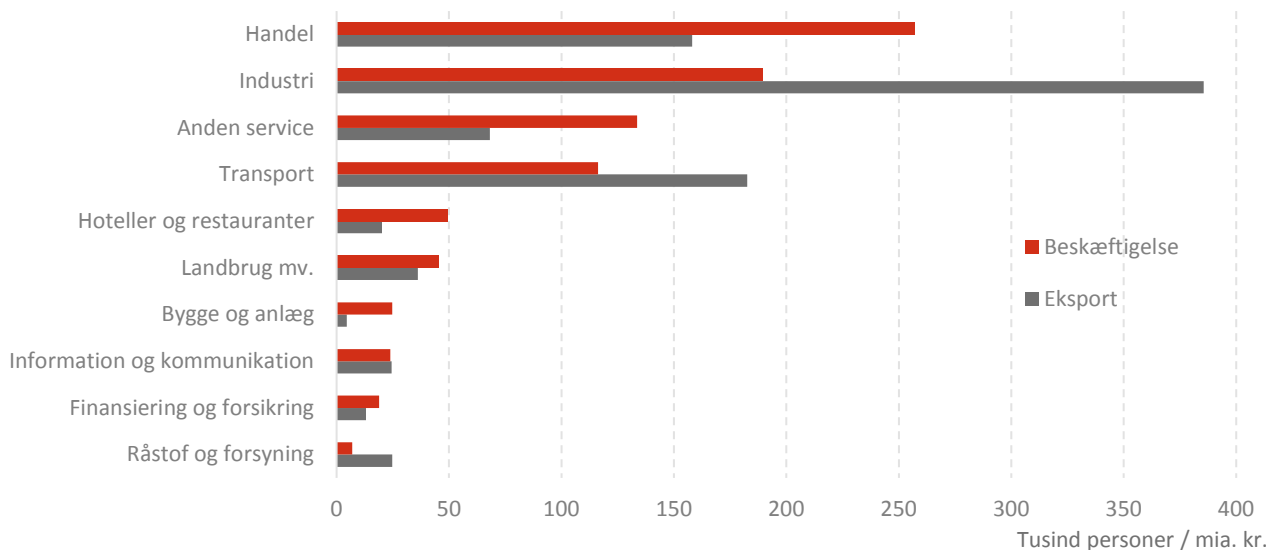
Kilde: OECD's Trade in Employment-database og Danmarks Statistik.

Note: Opgjort ved at kombinere OECD's opgørelse af branchefordelt beskæftigelse indeholdt i eksporten af dansk værdiskabelse for 2015 med branchefordelte beskæftigelsestal fra nationalregnskabet for Danmark for 2018.

Handel og industri er de største eksportbrancher

Der er flest jobs tilknyttet vores eksport i handelsbranchen (hovedsageligt engroshandel), hvor knap 260.000 jobs er tilknyttet eksporten, jf. figur 3. Derefter kommer 189.000 industrijobs, selvom industrien står for langt den største del af eksporten.

FIGUR 3: BESKÆFTIGELSE OG VÆRDI INDEHOLDT I DEN DANSKE EKSPORT FORDELT PÅ BRANCHER

Kilde: OECD's TiVA- og Trade in Employment-database og Danmarks Statistik.

Note: Opgjort ved at kombinere OECD's opgørelse af branchefordelt beskæftigelse og værdiskabelse indeholdt i eksporten af dansk værdiskabelse for 2015 med branchefordelte beskæftigelsestal og betalingsbalancetal fra nationalregnskabet for Danmark for hhv. 2018 og 2019.

10 PCT. LAVERE EKSPORT FJERNER 84.000 ARBEJDSPLADSER

Coronakrisen bliver naturligt sammenlignet med den globale finanskrisen i 2008-2009, selvom de to kriser adskiller sig fra hinanden på mange punkter. Det er meget svært at spå om de økonomiske konsekvenser af den aktuelle krise, da vi ikke kender længden og har svært ved med sikkerhed at sige, hvordan den globale økonomi ser ud, når vi kommer ud på den anden side.

Derfor kan det være nyttigt at sammenligne med finanskrisen, hvor den globale handel med varer og tjenester faldt med hele 10 pct. fra 2008 til 2009. Det er bestemt rimeligt at forestille sig, at et tilsvarende fald kan ske denne gang, hvor den globale turisme og persontransport er under voldsomt pres, fabrikker og butikker holdes lukket, og efterspørgslen vil falde som følge af konkurser og stigende ledighed. Vores vurdering af effekterne på eksportbeskæftigelsen tager derfor udgangspunkt heri, hvorfor vi regner med, at eksporten falder med 10 pct.

Vi antager dog, at medicinalindustrien² går fri. Det gør vi, fordi Coronakrisen af natur er en sundhedskrise, hvilket kan tænkes at friholde medicinalindustrien fra konsekvenserne. Desuden er medicinalindustrien oftest uafhængig af konjunkturerne. Det så vi bl.a. under finanskrisen, hvor medicinaleksporten stort set var upåvirket.

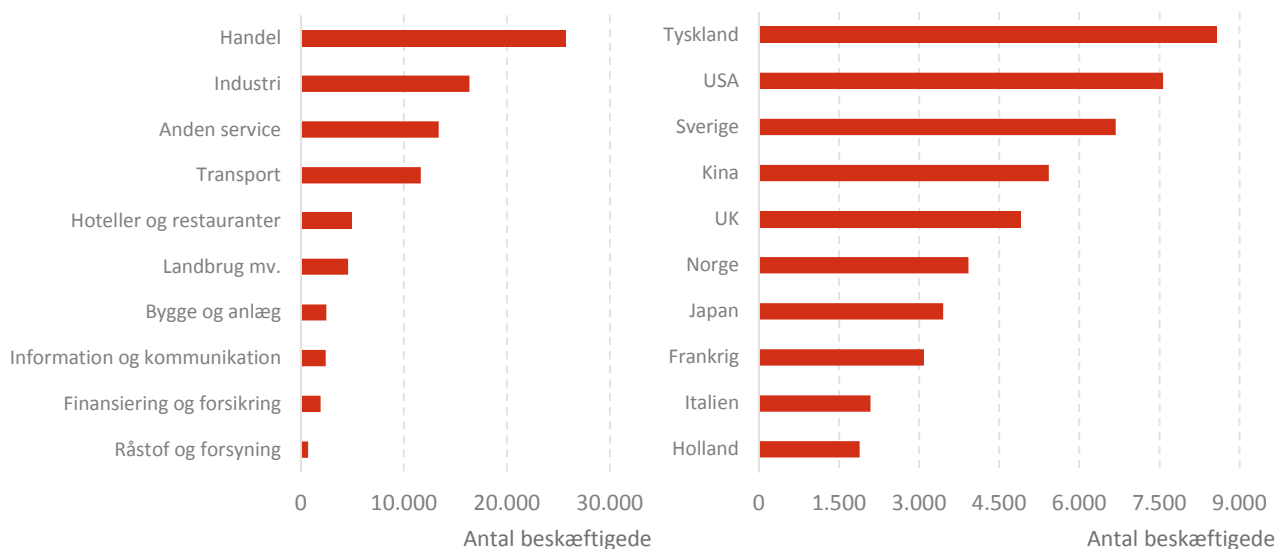
Eksportfald på 80 mia. kr.

Falder den danske eksport af dansk værdiskabelse med 10 pct., bortset fra medicinaleksport, svarer det til et fald i eksporten med i alt 80,1 mia. kr.

Samlet set betyder det, at beskæftigelsen falder med 84.000 personer, hvilket i øvrigt svarer til faldet i den eksportorienterede beskæftigelse under finanskrisen på 84.400 personer. Ud af beskæftigelsesfaldet på 84.000 personer, er de 25.700 beskæftiget i handelsbranchen og 16.300 i industrien, jf. figur 4. Det er særligt beskæftigelsen tilknyttet eksporten til Tyskland, der bliver ramt, efterfulgt af USA, Sverige og Kina.

² OECD's data kan ikke separere medicinalindustrien og kemikalieindustrien, så kemikalieindustrien friholdes også for eksportfaldet.

FIGUR 4: BESKÆFTIGELSESFALDET FORDELT PÅ BRANCHER OG TOP 10 LANDE

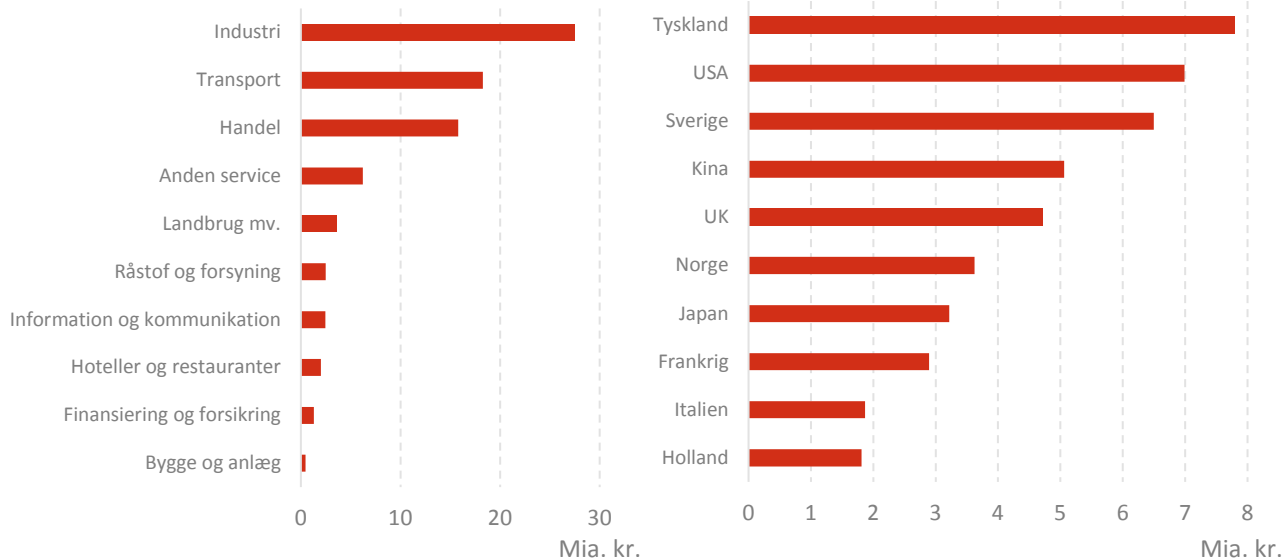

Kilde: OECD's TiVA- og Trade in Employment-database og Danmarks Statistik.

Note: Opgjort ved at kombinere OECD's opgørelse af branchefordelt beskæftigelse og værdiskabelse indeholdt i eksporten af dansk værdiskabelse for 2015 med branchefordelte beskæftigelsesetal og betalingsbalancetal fra nationalregnskabet for Danmark for hhv. 2018 og 2019.

Eksporten falder naturligvis mest i industrien og transportbranchen, da det er de største eksportbrancher, jf. figur 5. Men eksporten til Tyskland falder mere end eksporten til USA. Det skyldes, at medicinalindustrien fylder relativt meget i eksporten til USA, hvilket ikke medregnes i eksportfaldet på de 10 pct.

FIGUR 5: EKSPORTFALDET FORDELT PÅ BRANCHER OG TOP 10 LANDE

Kilde: OECD's TiVA- og Trade in Employment-database og Danmarks Statistik.

Note: Opgjort ved at kombinere OECD's opgørelse af branchefordelt beskæftigelse og værdiskabelse indeholdt i eksporten af dansk værdiskabelse for 2015 med branchefordelte beskæftigelsesetal og betalingsbalancetal fra nationalregnskabet for Danmark for hhv. 2018 og 2019.

CORONAKRISEN RAMMER OGSÅ DEN INDENLANDSKE ØKONOMI – EFFEKTERNE BLIVER STØRRE END DE 84.000 EKSPORTJOBS

Vores analyse viser, at Coronakrisen risikerer at få ganske store konsekvenser for dansk økonomi gennem lavere verdenshandel. Axcelfuture har tidligere vurderet, at nedlukning af oplevelsesindustrien og dele af detailhandlen alene kan give en regning på op mod 90 mia. kr.³ Der arbejder 320.000 personer i disse brancher, men det er vanskeligt at vurdere beskæftigelseseffekten heraf, da denne nedlukning vil være midlertidig, og mange kan være omfattet af den lønkompensationsordning, der er aftalt mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter.

Der er et vis sammenfald mellem oplevelsesindustrien og eksportvirksomhederne, da fx hoteller og restauranter eksporterer ydelser, når de besøges af udenlandske turister. Ikke desto mindre vil Coronakrisen betyde et voldsomt chok til danske økonomi fra både eksportmarkederne og fra den indenlandske service.

Før Coronakrisen kom til Danmark var der godt 100.000 ledige i Danmark. Vi har allerede set, at mere end 30.000 har meldt sig ledig siden 11. marts, når vi også tager højde for, at nogle stadig forlader ledighedskøen. Hvor mange ledige, vi ender med, afhænger meget af krisens længde, og hvor mange der kan få gavn af lønkompensationsordningen i stedet for at blive fyret og dermed melde sig som ledig. Men det er ikke urealistisk, at vi på kort sigt kan se en fordobling af ledigheden. Det kan til gengæld heller ikke afvises, at ledigheden kan falde relativt hurtigt igen, hvis genopretningen af økonomierne sker hurtigt. De enorme finans- og pengepolitiske lempelser, der lige nu sker over hele verden, gør det muligt, at vi kan undgå en langvarig global krise. Men vi undgår ikke, at mange virksomheder går konkurs, og mange mennesker mister deres arbejde. Derfor undgår vi heller ikke betydelige negative effekter på hverken eksportmarkederne eller de indenlandsk orienterede servicevirksomheder.

BOKS 1: METODE

Analysen bygger hovedsageligt på opgørelsen af handlen gennem værdikæder i OECD's Trade in Value Added-database (TiVA-databasen) og den tilknyttede opgørelse af beskæftigelsen i Trade in Employment-databasen. Trade in Employment opgør beskæftigelsesindholdet i et lands eksport af indenlandsk skabt værditilvækst, og tager højde for "indirekte" beskæftigelseseffekter, dvs. at der er danske virksomheder, der sælger til andre danske, eksportorienterede virksomheder. OECD's går frem til og med 2015.

³ <https://axcelfuture.dk/s/Oplevelser-og-dele-af-detailhandlen-er-lukket-ned-her-er-de-forretningsmssige-konsekvenser.pdf>

Vi kombinerer disse data med Danmarks Statistiks betalingsbalanceopgørelse af den samlede eksport af varer og tjenester i 2019 samt nationalregnskabets branchefordelte beskæftigelsestal for 2018. Vi fremskriver dermed de fordelinger og sammenhænge, der er i OECD's databaser, med nyeste tilgængelige tal for beskæftigelse og eksport i Danmarks Statistiks data.

Opgørelserne er dermed forbundet med en vis usikkerhed, da den bygger på en simpel fremskrivning af sammenhænge fra 2015, ligesom opgørelsen af handlen gennem de globale værdikæder – og beskæftigelsesindholdet heri – er forbundet med usikkerhed.

KONTAKT
JENS HJARSBECH
SENIORØKONOM
TLF. 26 19 65 25
JH@AXSELFUTURE.DK